

Před deseti lety nadchl úspěch mladých voličů. V Mariánskách ovládli radnici. I když mně vadilo, že se nazvali Piráty a žádají legalizaci marihuany, navázal jsem s nimi kontakt. V Londýně právě vydaný bestseller *Elon Musk* (EM) mě inspiroval k pokusu získat mladé radní k napodobení fenomenálního Američana.

EM právě pronikl do internetového bankovníctví USA a pomoci dolaru do světa. Vydělával první miliony a na jeho startupy začali sázet miliardáři. Zahájil éru elektromobilů. Ohlásil převrat v dobývání vesmíru s cílem kolonizovat Mars. Zkusil jsem navázat spojení s centrálou EM. Ze Silicon Valley přišel balík informací s možností kontakt rozvíjet. S nabídkou jsem spěchal na radnici. Přijala mě sekretářka. Slíbila, že balík předá i s knížkou o Muskovi. Dlouho jsem žadonil o přijetí u dvou pirátských starostů soupeřících o radnici. Jeden z nich slíbil, že se na vše podívá. Ale knížka o EM se ztratila. Materiály ze Silicon Valley mně sekretářka vrátila. Na EM a Piráty jsem se snažil zapomenout. Mezitím zklamaní voliči Piráty z radnice Mariánek vyhnali.

Svého druhu moderní vydání Julesa Vernea

Avšak rozvoj elektromobilů v malém Norsku či Dánsku, ale i v těch z největších v Německu, Anglii, USA a v Číně mi na Muska zapomenout nedal. Znovu jsem knížku o Muskovi vyhledal a přečetl.

Ashlee Vance se svým „*Elonem Muskem*“ je svého druhu moderním vydáním Julesa Vernea. Jenže hrdina tohoto amerického spisovatele plný fantazie překonal francouzského klasika mnohými svými fantastickými nápady uskutečněnými už během vydání knihy v roce 2015. Vanceova *Muska* přeložili a pohotově vydali ve třech desítkách zemí a posléze i u nás.

V Česku ale Elon Musk (EM) známý elektromobily Tesla s „*počítačem na čtyřech kolech*“, jak výstižně začali Tesly nazývat, příliš neuspěl. Přes přetrvávající odpor k elektromobilům, s krizí kouřících aut se EM dostává sluchu až nyní. Řidiči čekající ve frontách ucpaných dálnic se pouští biografii EM od Vance v audioverzi; „*Prohlédněte a vyzkoušejte Teslu, abyste zjistili, jak jsou ostatní auta špatná,*“ zní od EM.

Nenáviděn, zatracen a opět respektován, ožívá Musk spolu s Trumpem; i ten skoro zavržený, při atentátu málem zavražděný, ve volební kampani odepisovaný, u nás Pavlem z Hradu za osobu odpudivou označený, byl v USA přesvědčivě zvolen prezidentem s podporou EM. A vizionář, nejbohatší podnikatel se stává poradcem prezidenta. Nesmířen s tím, co se děje u nás, veden k hledání příčin, proč se o převratných technologiích u nás jen žvaní a až

na výjimky se inovace spíš odpírají, doporučuji následovat příkladu Elona Muska; jeho fenomenálních myšlenek měněných sotva vzniknou v převratné inovace. Ty, co vzniknou u nás, stávají se lacinou kořistí nadnárodních korporací. Stát, místo aby naše startupy podporoval, tak je ignoruje. Naše chytré hlavy odcházejí do zahraničí. Tučnými pobídkami u nás vládnoucí Spolu prosazuje spíš zahraniční konkurenci.

Spolu v Česku brzdí rozvoj

Vyznamenává se v tom originálně český vládní slepenec Spolu, který v boji o moc získal podporu Pirátů. Prozřeli, až když se jejich výtah k moci zhroutil a propadli u voličů zklamaných z degradace Česka a kdysi slavného Československa. Z nedávné historie, na kterou při srovnání s evropským okolím můžeme být hrdi, vymazáváme hlavně kvůli poslední vládě Fialy zveličováním některých pochybeních vše často přičiněním těch, kteří to špatné představovali; jako školený špion Jakešova režimu, nyní hradní Pavel.

To lepší z Československa Masaryka, Beneše a Štefánika zlikvidovali; třeba ČSA, jedny z nejstarších aerolinií létající prvními tryskovými letadly od Jakarty po Montreal s prestižním označením OK. Rozkradena byla i moderní flotila Československé námořní plavby. Ani Okřídlený šíp aut nám nepatří. Škodovka 100% německá, má kupodivu ve světě lepší zvuk než v krizi věžící Volkswagen. Značka Škoda je dodnes synonymem nejvyšší kvality díky obráběcím strojům. Jejich největší trh v Číně i s automobily jsme posedlostí Fialovy vlády ztratili. Místo toho stroje z Číny i s jejich elektromobily dovážíme.

Nedaří se ale zapudit Muska, ani vyřadit ze zájmu veřejnosti jeho TeslaMotors. Povedlo se to jen u nás s naší Teslou v podvodné privatizaci při budování loupežného kapitalismu devadesátých let. O posledním zbytku naší Tesly se špičkovým radarem české Tamary se v době desítek miliard pobídek do pochybných nákupů od cizích výrobců mlčí. Proč asi?

Teslu v Americe na rozdíl od nás jako tradici a hold srbskému vynálezci i jako poklonu fenomenální invenci Muska ctí. Po deseti letech EM s trojlístkem svých podniků TeslaMotors, SolarCity a SpaceX znovu zazářil. Nejen jako veleúspěšný novátor a účtu budící nejbohatší světový podnikatel. Nově přitahuje pozornost i jako poradce prezidenta Donalda Trumpa.

V obklíčení dravců lovících mršiny

Po složitém dětství v Jižní Africe a útěku teenagera do Kanady a USA mladý EM zbohatl na inzertním ZIP2. Při prodeji společnos-

ti vydělal v roce 1999 22 milionů US\$. Díky PayPalu to bylo už 1,5 miliardy. Uspěl i s TeslaMotors. Ale pak několikrát téměř zbankrotoval, stal se zavrhováným terčem, vydědencem; protože napadal staré myšlení a měnil svět. Nesnáší byrokracii, korupci a neuměteltství. Ve svém okolí vymýtil neschopnost. Vyžaduje bezmeznou pracovitost. Odměňuje a vyznamenává invenci. Ale nenechá usínat na vavřínech. Na cestě k úspěchu číhají dravci z vojenskoprůmyslového komplexu; jeho nejmocnější špičky Boeing a zbrojní mamut Lockheed Martin; u nás vítěz největší 150miliardové investice Fialovy vlády s 30 miliardami už zálohovanou koupí letadel F-35.

O existenci EM jsme se dozvídali vždy jen při Muskových neúspěších. To když na Vánoce 2008 vypadalo jeho podnikání odepsané. První odpálení rakety Muskovy SpaceX z pacifického atolu Kwaj skončilo neúspěchem. Falcon 1 odstartoval, ale po 80 m raketu rozmetala exploze. Nebylo to ale na cestě k úspěchům neobvyklé. Při zkouškách amerických raket Pegasus bylo úspěšných pět z devíti, tři z pěti u evropské Ariane, devět z dvaceti u Atlasů USA, devět z jednadvaceti u Sojuzů a devět z osmnácti Protonů SSSR. Muskovi však bylo jasné, že jeho společnost na víc než dva pokusy nemá.

SpaceX šel k úspěchům, ale na ty bylo nutné čekat. Mezitím se Musk vedle raket věnoval využití elektřiny. I tam se podnikatel osvědčil. Původem Jihoafričan Musk předvedl nejlepší z Henryho Forda, rodem Ira a také z židovského Američana Johna Rockefellera. Uspívá v souboji s automobilovými giganty USA i ve světě, kde zůstávají karty rozdané. Úspěchy zaznamenává komunistická Čína využívající v konkurenci kapitálu lépe než arcikapitalisté.

Marné očekávání štedrovečerního krachu

V květnu 2008 spustil automobilový server pod názvem *Pravda o autech* pomlouvačný blog. Celý zbytek roku se kampaň *Tesla Death Watch* stupňovala. Denně vyšlo až 50 článků s předpovědí smrti Muskovy Tesly. EM vyčerpal finanční fondy včetně zálohových plateb na nevyrobená auta. Vzal na sebe riziko vězení za zpronevěru.

„Vypadal jak smrtka,“ řekla o něm jeho milovaná, o 14 let mladší žena Rileyová. Infarkt nedostal, neumřel s maniakálními vizemi ani nezmizel se spolupracovníky, s těmi, kteří se ho i báli, ale byli mu oddaní, očekávající, že se nevzdá a že s ním dojdou k úspěchu.

V prosinci 2008 se EM dověděl, že NASA chystá kontrakt na doplňování zásob na Mezinárodní vesmírnou stanici ISS.

Rozjímání českého konstitucionalisty

JAROSLAV KUBA

Do voleb je sice daleko, ale volební agitátoři se už pídí, jak na billboardech trumfnout konkurenci. „*Čím jen omladit tradiční sliby svých partají, za nápady dobře zaplatíme,*“ tvrdí ti, co na to mají. A když někdo objeví téma, kterého si zatím nikdo nevšimnul, hned si z něho snaží uplést vlastní stranu. Vždycky se najde někdo, komu tím promluví z duše, jen ale, aby se takových „duší“ nasbíralo co nejvíce…

Jak se přibližuje den voleb, neboli závod všech proti všem, malých i obrů, nabírá na otáčkách, až létají jiskry a třisky. A když všichni prolétnou cílem, začnou se z nich mnozí divit. Ačkoli někteří dostali nemálo hlasů, přesto za ně dostanou méně křesel, než by jich mělo být podle získaných procent. Bodejť by ne, když si je přitahuje k sobě strana s největší hromadou hlasů. „Co se divíte, vždyť jde o regulérní přepočet podle té či oné metody…“ jsou okřikováni. - „Tak se obrátíme na soud,“ křičí jiní, neboť jejich součty se rozcházejí s oficiálními součty. Avšak soud jim sdělí, že kvůli procesním pravidlům nemůže přepočet nařídít. A co teprve vítěz, ten, co získal skoro dvakrát více hlasů než ten, co skončil za ním. Zatímco přijímá gratulace, všichni trpaslíci, kteří se všelijak protáhli skrze uzavírací klauzuli, nelení. Jeden druhému si stoupne na ramena, až jsou konečně o pár mandátů vyšší než obr, který volby vyhrál. Jemu spadne brada – „ale vždyť já jsem ta většina.“ Oni se mu však hurónsky smějí, „jenže teď budeme v parlamentu hlasovat my o tobě, zda obsadíš Strakovku ty nebo my… tak jen poměř tu svoji lidovou většinu s tou naší, parlamentní!“

Hlídací pes demokracie,

údajně svobodná média, si nestačí klepat na čelo na adresu těch, kteří volají, že jde o podvod na občanech – „vždyť ten váš vítěz nemá koaliční partnery!“

Jen v pekle se z kotle s vizítkou Niccolo Machiavelli ozývá potlesk praotce politiků, hanlivě označovaných jeho příjmením…

Proto si ten, co mu bylo uzmuto volební vítězství, a s ním všichni ti bez „koaličního potenciálu“ lámou hlavu, jak jsem to naznačil v úvodu. „Vymyslet, objevit, někde sehnat cosi takového, že i případná *desetikoalice* nepřečíslí po volbách toho, jehož si zvolí většina občanů…“

Všichni tihle agitátoři mi připomínají slova jednoho spisovatele o někom, kdo sice umí chytit býka za rohy, ale už neví, jak na to, aby při tom nebyl kopán do zadku. Všichni okolo mumlají, že se s tím holt nedá nic dělat, protože – tak to přece funguje, tak je to zařízeno.

Ptám se - kým, pánem Bohem? „Ne.“ Tak to někdo nařídil? „Také ne, ale to je přece politika,“ říkají lidé, kteří se zpravidla kvůli kdejaké prkotině akurátně dovolávají „litery zákona“. Třeba zaměstnanec nebo zaměstnavatel si kontrolují chování mezi sebou

podle zákoníku práce. Ale vědí oba, a to jako občané či voliči, podle čeho a jak kontrolovat parlament a vládu?

Odpověď může být až lacině jednoduchá. Jak by to měli vědět, když to neznají ani sami někteří nejvyšší ústavní činitelé. Když se jeden novinář zeptal senátora kandidujícího do Sněmovny, proč se kvůli tomu vzdá o dva roky delšího mandátu v Senátu, dotyčný se podivil jeho otázce: „Přece můžu být senátorem i poslancem…“

To sebevědomá paní ze Sněmovny nahrazuje neznalost vývo- dy kutila-amatéra, když sděluje v TV národu, že „*vláda není od toho, aby sloužila lidu, vždyť Kennedy prohlásil, že se lidé nemají ptát, co má Amerika pro ně udělat, ale co mají pro ni sami udělat*“.

Ústava byla narychlo spíchnuta a opsána z německého provizoria

Panečku, to je „jiný kafe“ než čl. 2, odst. 3 Ústavy, podle něhož „státní moc slouží… občanům“. Zajisté, firmy prodávající mobily nemají důvod pořádat pro zaměstnance školení z *ústavního* pořádku ČR.

Tím se dostávám k jádru pudla. Vyplísnil jsem před časem jednoho mně i veřejnosti velmi známého politika, když tvrdil, že svoboda slova je zakotvena v ústavě. Ví sice, že existuje Listina, ale už ani netuší, že jsou spolu s ústavou, která to tak zavedla ve svém čl. 112, součástí tzv. *ústavního* pořádku.

Současná Ústava ČR byla totiž narychlo „spíchnuta“, a mj. i zčásti (a ještě problematicky) opsána i z německého provizoria Grundgesetz z roku 1949. Nestalo se to pod redakcí renomovaného ústavního právníka (např. prof. Jičínského, jehož alternativní verzi v ČNR ignorovali), nýbrž někdejšího notáře Cyrila Svobody.

A protože si byli její tvůr- ci vědomi, že nereguluje všechno, co by ústava alespoň minimálně měla, o absenci pro- vázanosti jejího obsahu s Listinou n e m l u v ě, vložili tyto dva klíčové dokumenty do jedné p o m y s l n ě schránky.

Nazvali ji ú s t a v n í m p o ř á d k e m a nechali ji otevřenou, aby se do ní časem vkládaly další ústavní zákony. Jimiž by se pokryl celý rozsah ústavněprávních vztahů. Jenže, do aplikace ústavního pořádku se vložily vládnoucí politické strany, o nichž se v ústavněprávní teorii začalo psát jako o „státotvorných“.

Tento přístup souzněl s dobo- vou představou o „tajemné ruce trhu“, která namísto vědecky vytvořené koncepce makroekonomiky sama vymodelu-

je národní hospodářství státu. A tak jsme mohli zaslechnout od politiků v TV diskusích reakci na kritiku, že nepostupují podle ústavy, protože „*k tomu ještě nedozrála politická vůle*“.

Referendum pořád jenom na papíře

Ironicky vzato, v případě zákona o ústavním referendu, jehož přijetí Ústava ČR slibuje v čl. 2, odst. 2, to ještě od 1. 1. 1993 asi také „nedozrálo“. Takže ČR patří mezi tři státy ze 27 v EU, které ústavní referendum ještě nemají.

Nicméně od prvního ledna 1993 se v ústavněprávních disku- sích stalo legitimním téma o „*ústavě de iure a ústavě de facto*“. Čili o rozdílu mezi ústavou „na papíře“ a „ústavou“, jakou si v průběhu času mezi sebou vyhandlovali *lidři* vládnoucích politických stran. Když se Miloš Zeman ujímal prezidentského žezla, sliboval, že se přičiní o konec takových protiústavních manýrů. Patrně se také jednalo o jeden z jeho bonmotů…

Ale politici si v některých záležitostech nemuseli nic neústav- ního vymýšlet. Např. čl. 22 Ústavy ČR konkludentně připouští kumulaci funkce člena parlamentu s funkcí člena vlády. Co na tom, že např. francouzská Ústava takovou ignoraci dělby moci zakazuje v čl. 23. Tamní média se „naježí“, jako např. *Le Monde* kvůli pouhé možnosti jejího porušení. Kdyby zástupci lidu, kteří se ještě ve lhůtě 30 dnů po zvolení nerozhodli, zda zůstat poslancem, nebo se stát ministrem, by už chtěli hlasovat.

Většina ministrů zasedá ve Strakovce i ve Sněmovně

Kvůli „nedotažené dělbě moci“ v čl. 22 Ústavy ČR může být jedenáct ministrů z osmnácti zároveň poslanci, a ještě o svůj počet navyšovat hlasovací většinu své neústavně povolební koalice ve Sněmovně. Takže se můžou jen cynicky vysmívat čl. 72, odst. 1 Ústavy: „*Poslanecká sněmovna může vyslovit vládě nedůvěru*“, neboť si ve Sněmovně sami sobě nedůvěru nevyslo- ví. Podotýkám, že když si prezident USA vybere do své admi- nistrativy někoho ze své strany ve Sněmovně reprezentantů, počet členů této strany, a tedy i její případná většina, se v ní o dotyčného sníží. A navíc, mandát členů Sněmovny reprezen- tantů je asi „z opatrnosti“ pouze dvouletý…

Začal jsem rozjímáním o volebních agitátorech, úpěnlivě hle- dajících téma, se kterým by na své partaje strhnuli ve volbách pozornost. Přitom se nejenom jim před nosem vnucuje více než jen předvolební program. Když budou požadovat přijetí jedno- ho celistvého ústavního dokumentu namísto přesluhujícího provizoria, tzv. „ústavního pořádku“.

Budou-li požadovat ústavu, jejíž obsah je synergií základních práv z Listiny s pravomocemi a mechanismy fungování ústav- ních orgánů. Když budou požadovat důsledné zavedení mechanismu dělby moci, aby ústava již nedovolovala existenci „*poslanco-ministrů*“, kteří tak ovládnou dva nejvyšší ústavní orgány.

Když budou požadovat zavedení mandátu vázaného namísto dosavadního volného, či alespoň zakotvení odvolatelnosti poslance „jeho“ voliči. Což by jim nedovolovalo být za svoje „výkony“ odpovědnými jen sobě, a tak být nekontrolovatelný- mi. Či budou-li požadovat přijetí zákona o ústavním referendu, neboli zákaz vytváření povolebních mocenských bloků ales- poň ve Sněmovně, jež pak degradují vítěze voleb na ústavně bezmocnou menšinu.

Proč chce jeden ze tří mladých žít v cizině

Řadu let o této problematice publikuji. Osobně přesvědčuji některé lídry politické arény, aby ve svých volebních progra- mech vytyčili rekodifikaci ústavy. Aby tím byla ústava konečně uvedena do plného souladu nejenom s politickými právy v Listině z roku 1991. Ale proč se jen marně snažím?

Není to snad jen proto, že až se opět vrátí do Sněmovny a do vlády, jak by se jim panovalo, kdyby je mohli voliči předčasně zbavit jejich pašalíků? Ostatně, když v minulosti měli ve Sně- movně většinu, podobné návrhy sami skrečovali.

Dodávám, že nejde o nějaký hérostratovský vrtoch. Neboť mám-li uvěřit jednomu z posledních průzkumů, tak prý až tře- tina mladých si svoji budoucnost představuje v zahraničí. Jeli- kož v ČR nemůžou sami nic ovlivňovat

JUDr. PhDr. Jaroslav Kuba, CSc.,
ústavní právník,

text je součástí připravované knihy

Ústavní soud vydal vysvědčení o nevzdělanosti soudců

PETR SAK

Ústavní soud zamítl odvolání Josefa Skály a Juraje Václavíka v kauze diskuse ve Svobodném rádiu o katyňském masak- ru se zdůvodněním: „O jednoznačně prokázané historické pravdě se nepolemizuje!“

Proboha, co to ty studenty na těch právnických fakultách uč? Copak ti ústavní soudci, absolventi právnických fakult, neznají významnou metodologii K. Poppera, která obsahuje metodu fal- zifikace? Teorii, hypotézu nelze potvrdit, pouze vyvrátit.

Je známo, že historii píší vítězové, a tak se údajná historická pravda střídá. Jednou je Žižka národní hrdina, geniální vojevůdce a pak je zase zločinec.

Zde má česká justice pastvu. Značnou dobu po válce bylo jed- noznačnou prokázanou pravdou, že katyňský masakr spáchali nacisté. Zavírali by čeští soudci historiky, kteří tuto pravdu naru- šovali? Pokud by český Ústavní soud existoval již v době původ-

ní jednoznačně prokázané historické pravdy, tak by se vůbec nemohlo dospět k té současné jednoznačně prokázané historické pravdě, protože česká justice by historiky, publicisty a kohokoliv, kdo by popíral původní prokázanou pravdu, plynule zavírala.

Na cestě zablokování myšlení

Česká justice svým precedentem nastoupila na cestu zastavení myšlení, vědy a následně života společnosti. Lidstvo se ve své evoluci dostalo tam, kde je díky myšlení a dynamika jeho evoluč- ního pohybu korespondovala s volností myšlení. Jakékoliv záka- zy, zvláště zamrznutí na tom, co již bylo řečeno, evoluční pohyb zpomalovalo či zastavilo.

Ústavní soudci se nepoučili ani z české historie, konec konců nastupuje již generace, která historii nezná. T. G. Masaryk také

polemizoval s jedinečnou pravdou hilsneriády a rukopisů. Na kolik by ho dnešní Ústavní soud odsoudil? Na štěstí máme na Hradě Petra Pavla, který s Ústavním soudem ladí, vždyť si ho vytvořil k obrazu svému a také tak funguje (ÚS).

Současný český Ústavní soud se přiřazuje k tomu historicky nej- horšímu v justici, k inkvizici a k odsouzení G. Bruna, který také polemizoval s jednoznačnou pravdou.

Ústavní soud mají tvořit ti nejlepší. Jestli ti nejlepší jsou takto nevzdělaní a neschopní relevantního myšlení, jaká je potom úro- veň soudců na nižší úrovni? Jsou vůbec gramotní?

Rozsudky za myšlení a vyhrožování trestním stíháním se sazbou až 3 a půl roku od nejvyššího státního zástupce Igora Stříže za názory odlišné od vlády mají především zastrašující funkci a patří do výbavy totalitního vládnutí.

Úspěšný start rakety dostal Muska do pozice, že se mohl o zakázku přes jednu miliardu US\$ ucházet. Zjistil, že SpaceX není bez výhlídek. Zmobilizoval veškeré možnosti. Den před Štědrým večerem použil všechny kapitál Tesly. Zbývala hodina do bankrotu. Vydal i poslední dolary určené na platy pro zaměstnance Tesly. Těsně před Štědrým dnem přišel šok. NASA potvrdila SpaceX za smluvního dodavatele zásob na ISS. Před zkázou SpaceX obdržela platbu 1,9 miliardy US dolarů pro 12 letů na ISS. Po období strádání a téměř smrti končícím utrpení začal pro EM a jeho skvostný tým raketový vzestup.

Muskův let vzhůru

Za cenu zanedbání elektromobilové Tesly se díky bezkonkurenčně schopné raketě Falconu 9 EM dostal na vrcholky úspěchů. Společnosti Boeing, Orbital Scientes i všemocná Lockheed Martin zůstaly za Muskem. Díky EM se staly USA opět významným hráčem na světovém trhu kosmických letů. Muskových 60 milionů US dolarů za jeden let bylo méně, než požadovali v Evropě a Japonsku, ale i z Ruska a Číny. Trh komerčních kosmických letů z 60 miliard roku 1993 za 10 let přesáhl 200 miliard US dolarů ročně a roste dál stále rychleji.

Nejde jen o vysílání rostoucího počtu komunikačních, špiónážních a meteorologických satelitů. Rozšiřují se služby televizi, internetu, předpovědi počasí, navigaci, satelitnímu snímkování. USA získávají díky SpaceX opět půdu pod nohama. A Space X, to je Musk. Základem úspěchu je opětovná použitelnost základního stupně rakety i nového modulu Dragon V2 schopného se také vracet k používání. Patří k tomu zdokonalování všeho, čemu se daří ve všech třech Muskových společnostech: Space X, Tesla Motors i Solar City.

Úspěch Muska vyvěrá z jeho neuvěřitelné energie dospět k cíli díky jasné vizi i ve zdánlivě inovačně i podnikatelsky ztracených partiích. Vítězství je u EM jen stupněm ke zdokonalení. Tomuto stylu podřizuje a umí nadchnout své okolí. I lidé, kteří propuštěni a zapuzeni od Muska odešli, si ho váží. Je jen málo těch, kteří ho odsuzují. Patří k nim politici, lidé, kteří ve vysezených, volebními systémy i ústavními úpravami chrání své pozice, umožňující korupci, bránící novým myšlenkám a jejich realizaci v inovativním pokroku.

EM se tak střetl s politikou Joe Bidena, který chtěl být dál prezidentem, ač neschopen zastávat nejvyšší úřad. Neobstála ani Bidena nahradivší, zdánlivě slibně úspěšná nositelka obrody Amerického snu Harrisová. Američané zvolili Trumpa, Pavlem z Hradu označeného za odpudivou osobnost.

Podpora Trumpa

V USA tentokrát ani osvědčený prostředek likvidace nové politiky i s jejím nositelem neuspěl. Trumpovi, v kritickém okamžiku pootočení hlavy, místo smrtelného zásahu do oka, zachránilo život. Atentátník Trumpa jen zranil. Po odepsaném neschopném, z demence podezíraném Bidenovi do volebního ringu nastoupila lákavě mladě vypadající Harrisová.

Řadu let nic kloudného netvořící zpěváci, stejně tak za horent-

ní honoráře stávající pohaslé hvězdy Hollywoodu se smečkou novinářů se pustili do Trumpa. Agentury volebních průzkumů vykazovaly útlum Trumpových preferencí. Předtím neviditelná viceprezidentka Harrisová se měla osvědčit jako bývalá státní zástupkyně. Po volbě vítězná prezidentka by mohla pomoci obžalovat a po nástupu do Bílého domu do vězení poslat Donalda Trumpa.

Američtí voliči se však nedali oklamat sliby politiků, předpovědmi agentur ani přílivem velkých peněz. Místo Harrisové slibující kdeco všecko zvolili Trumpa nabízejícího prosperitu a mír před podporou války Bidena a Harrisové.

O viceprezidentce USA už zase není vidu ani slechu.

V Česku ale kritika Trumpa v tisku, rozhlasu i v ČT neustala. Jenom je opatrnější, rozhodně ne tak jednostranná, spíš vnucující válku na Ukrajině zvýrazňujíc dál válečné kroky i jinak zahraničně politicky nebezpečně dosluhujícího starce Bidena. Činí se Fiala, vládní politici, prezident i přísluhující novináři;. V očekávání Trumpa přece jen ztichli.

Pavel raději k protinožcům a setkání s Trumpem se vyhnul

Trump, slibující mír na Ukrajině jednáním a ne Zelenského vnucovaným vítězným pokořením Putina, se jevil pro hradního Pavla odpudivě nepřijatelným. Rozčarován nad zvolením Trumpa se odletěl rozptýlit do Austrálie a na Nový Zéland a nakonec se raději zbaběle vyhnul setkání s Trumpem v pařížské katedrále. Jistě to byl k protinožcům příjemný výlet, třeba když si zatančíte bojový tanec s maorskými válečnický pomalovanými hromotluky. Z vlastní zkušenosti vím, že jsou k hostům nesmírně přátelští. To bylo ale ještě za Československa. Zda se něco změnilo při návštěvě Pavla nabízejícího u protinožců zbraně a spojení proti Číně, to nevím. Co ale jistě vím, nemohla se změnit nepřátelská politika válečnické trojice jinak neschopné a historicky nejméně oblíbené Fialovy a Lipavského vlády podporované třetím z Hradu. Nepomáhají ani omračující Fialovy triky. Mezi spíš špatnými vtipy dominuje slib stejných mezd jako v Německu vbrzku, evokující u pamětníků dobu a způsoby Jakeše.

Černá můra české vlády

Korunu přímo zlatou všemu dalo nebývale přínosné spojení podnikatelského génia Elona Muska se zvoleným prezidentem Donaldem Trumpem. EM nejen jako podpůrce zvolení nového prezidenta, ale ještě významněji jako jeho klíčový poradce, musí lézt vládnoucí špičce Česka na nervy, a to nejen reálně vypadajícími sliby mírové soutěže ve vynálezech v efektivitě při jejich dosažení, ale i v uplatnění pro lidi a ne ve válce proti nim. Válečnický pokřik a nárůst Fialovy byrokracie je až příliš výmluvný v rozporu s tím, co připravuje s Muskem Trump v USA. Pochybné je i navýšení investic Fialovy vlády.

Chvályhodná by byla výstavba dálnic. Nevadí, že si na ni půjčujeme. Kdyby nešlo možná spíš o budování vojensko-strategické infrastruktury NATO posilující spojení směrem na východ. Největší investice jdou do zbrojení. Díky kvapu se pod údajnou hrozbou

Ruska buduje nejen infrastruktura zaručující rychlejší pravidelné průjezdy amerických jednotek, ale i spojení s jejich budovanou základnou v souvislosti s koupí stíhaček F-35. Investicí 150 miliard, předplacenou zálohou 30 miliard se dostáváme k pregnanntnímu odsudku Elona Muska.

„Konstruktéři F- 35 jsou idioti“

V této kritice Fialovy prezidentem podporované investice do stíhaček F-35 není EM sám. Už v prvném funkčním období letadlo podrobil zdrcující kritice prezident Trump. „Po 18 letech stále nedokážeme udržet letoun v provozu, zachovat jeho stealth vlastnosti nebo zajistit, aby kanon střelel rovně,“ uvedl Greg Williams.

Podobného názoru jsou i další experti. Ještě ostřeji F-35 kritizuje Trumpovi radící Musk; *“Design F-35 byl chybný už při zadávání, protože měl splňovat příliš mnoho různorodých požadavků pro příliš mnoho uživatelů. To z něj udělalo drahý a složitý letoun, který umí od všeho trochu, ale pořádně nic. S úspěchem programu se tak nikdy nedalo počítat. Navíc jsou pilotované stíhačky v éře dronů zastaralé. Jen ohrožují životy pilotů,”* uvedl na sociální síti X nedávno Musk.

Ignorováním životů proslul výrobce Českem zakoupených letadel Lockheed Martin už stíhačkou F-104 Starfighter v letech jejího nasazení v Německu. Od roku 1961 jich havarovalo jednadedesát! Tragicky zahynulo mnoho pilotů Bundeswehru. Byly přesto za drahé peníze v Německu vidět létat a padat 28 let. Jeden z pádů jsem viděl u Arolsensu v roce v roce 1964, to se jich za rok zřítilo 58. Místo Starfigters je Němci nazývali „Padajícími hvězdami“.

Producent vydělávající na válkách Lockheed Martin je na kritiku zvyklý, až otužile otrlý. Je synonymem největších válek; od nejkrvavější vietnamské, neslavně prohrané v Afghánistánu, přes prolhanou proti Iráku až po poslední probíhající „americkou do posledního Ukrajince“, o niž se snaží „do posledního dechu“ vlády Biden.

Otlouct pětatřicítky o prázdné hlavy

Doufejme, že Lockheed Martin bude muset za Trumpa přehodnotit i svůj *„stíhač konstrukčních idiotů“*. Neměla by největší investici Fialovy vlády do takto oznámkovaných F-35tek opozice a novináři premiérovi, vládě i generálovi na Hradě otlouct o hlavu? Prozatím se o tom zmínila Kateřina Konečná a na CNN News jen okrajově Lubomír Zaorálek.

Neměli bychom raději miliardy na obranu věnovat účelněji třeba na doporučené drony vyzkoušené na Ukrajině a osvědčené v Sýrii? S drony to chytré hlavy i šikovné ruce v Česku přece umí. S takovým zbožím „dvojího použít“ máme šanci i na možné rychlé a nenákladné mírové přezbrojení a hlavně rovnocennost s českou intelektuální, výrobní i obchodní účastí.

K obraně miliardami ušetřenými na „stíhačkách konstrukčních idiotů“ bychom mohli přispět výraznější podporou při řešení už dnes akutních problémů s nedostatkem energie. Jak ta je pro obranu a nezávislost významná už dobře víme. Zbylo by na další odvážné investice, jaké lze očekávat od dvojice Trump/Musk, i od vynalézavé Číny. I tam by stálo za to nechat dveře otevřené k v minulosti osvědčené spolupráci.

Na okraj románu Pavla Koláře Řeka pod hladinou

FRANTIŠEK MAREŠ

Cena Unie českých spisovatelů

Když se mnoho mluví o velkých učecch, ztrácíji svoji velikost. Mnoho slov je jako eroze, která stírá rysy, v našem případě napsaného, neobyčejného příběhu, románu Pavla Koláře Řeka pod hladinou.

Nemá smysl v této chvíli a zde interpretovat jeho doslova fascinující děj, je napsán proto, aby se četl.

Ale je třeba hovořit o velkém podobenství bouřlivé hladiny a proudech pod ní.

Je to podobenství o těch miliardách nás všech – bílých, černých, žlutých... věřících v bohy i bezbožných, uskupení filosofických, vojenských a bůhví jakých, tedy o stále ještě takové řece lidstva a člověku, který se vydává – protože člověk má sám v sobě tu sílu, vstupovat ve své mysli do časů minulých i budoucích, pod její hladinu.

A současnost mu dává onen „peníz“ vědění, kterým platí za vstup do podsvětí té veliké, lidské řeky.

Ta ve své podstatě není o peřejích, vodních lavicích, skalami svírané mase vody, je o lidském konání na časové lince dnů, roků a staletí.

Je o tom, co všechno se událo od chvíle, kdy kdosi mohl říci: „Ejhle, člověku!“

A tato osudová chvíle darovala člověku výsadu zrcadla pojmenování. Ale jak je naším zvykem, člověk rozmělnil pravdu na polopravdu a lež, hrdinství, aby obhájil jeho smysl, vyvážil potřebnou zbabělostí, touhu poznávat a tvořit prohlásil za bláznovství pomatených, jít přes jedny horizonty k druhým za bezcenné plýtvání časem.

Prostě ku svému prospěchu promarnil tuto chvíli a v tomto promarnění je mu, až na výjimky, po tisíciletí blaze.

Literatura • Umění • Kultura

Stvořil tak ležatou osmičku lidského nekonečna, po které jdeme a jdeme a půjdeme, v houfu, sami, v různých ismech, diktaturách i demokraciích.

A protože jsme, je každému dána a dopřána jeho cesta. Každému z nás je dána možnost jít. Jít, žít, poznávat a pojmenovávat. Záleží jen na nás a na něm samém.

Pavlu Kolářovi se v jeho románu Řeka pod hladinou podařilo zkoncentrovat onu neobyčejnou sílu literárních hrdinů – od Odyssea až po současnost, a předat ji hlavnímu hrdinovi Josefovi jako vrozenou touhu poznávat, žít, zápasit... bortit vše, co nemá přirozenou poctivost.

Ono „pod hladinou“, ať má hladina jakoukoliv podobu, je neměnný odkaz historie, se kterým se setkáváme a utkáváme, každý z nás, den co den.

Každý den jdeme po cestách toho, co bylo a je, a je na nás, co si ze všeho toho vezmeme pro to, co bude – co bychom chtěli, aby bylo.

Za sebe chci pogratulovat profesoru Pavlu Kolářovi za skvostný román.

Vám všem chci doporučit jeho přečtení.

A na otázku proč? Odpovídám slovy moudrého Senecy:

„Veritatis simplex oratio est.“

Prostá je řeč pravdy.

* *

Prof. Pavel Kolář za román Řeka pod hladinou obdržel výroční Cenu Unie českých spisovatelů za rok 2024, snímek Ivo Havlíka jej zachytil při poděkování, vlevo sedí předseda UČS Petr Žantovský. Diplom ztvárnil František Sarna.

Svet hore nohami

PAVOL JANÍK

Novinka amerického prozaika Daniela Silvu Smrt v Cornwall (Bratislava, 2024) s pôvodným názvom The Death in Cornwall (New York, 2024) je 24. časťou série špiónažných románov venovaných príbehom geniálneho izraelského agenta a zároveň vynikajúceho reštaurátora Gabriela Allona.

Dielo sa po predchádzajúcej ostentatívnej propagande proti Rusku akoby šibnutím čarovného prútika usiluje zmierniť zjavne prehnajú politickú agitáciu a väčšmi sa priblížiť k charakteru umeleckej literatúry. Publikácia sa však nedokáže zbaviť viacerých doterajších očividných autorských i edičných nedostatkov.

Znova sa objavuje úplne neprirodzený, bezdôvodný a nevypointovaný motív stopercentne úspešnej korzickej veštkyne či jasnovidky, čo priam spochybňuje až mení inak vyhranený špiónážny žáner knihy, ktorej autor začínal ako novinár.

Napriek neprehliadnuteľnej snahe obrúsiť najvypuklejšie prejavy tendencie sa v texte nedarí zakryť apriórne negatívne zobrazovanie Moskvy a jej dlhých prstov zasahujúcich do všetkých nekalostí kdekolvek v celosvetovom meradle. V tejto súvislosti vyznieva kuriózne spojenie „prokremelský oligarcha“, čo predpokladá existenciu „protikremelských oligarchov“, o ktorých sa však autor dôsledne vôbec nezmiňuje.

Predstava, že našu planétu riadi jediný ruský zbohatlík

prostredníctvom zložitej siete schránkových firiem v daňových rajoch, je dostatočne naivná. A niet pochýb, že v podobných praktikách majú oveľa dlhšie a bohatšie skúsenosti práve vzorové západné demokracie.

Neodpustím si poznámku, že autor označuje ruského prezidenta za „kleptokrata“, teda zlodēja, ktorý sa obohacuje z pozície svojej moci. Spisovateľ sa však

neobťažuje uviesť ani jediný príklad toho, že by Vladimir Putin niekomu ukradol čo len jednu kopejku.

K starším hriechom prác Daniela Silvu patrí striedavé uvádzanie číselných údajov raz číslicami, inokedy slovne. Táto zdanlivo nepodstatná chyba krásy opätovne poukazuje na oprávnenú otázku, či pôvodný text alebo jeho preklad je dielom jednej osoby, alebo v pozadí pôsobí nejaký bezmenný kolektív.

Nebudem sa obšírne vraci k polutovaniachodnému faktu, že z niekdajšieho najvýznamnejšieho bratislavského vydavateľstva Slovenský spisovateľ, pôvodne zameraného na knižnú produkciu popredných domácich a svetových autorov, zostala len podružná značka komerčného edičného domu.

Mozaika uvedených faktov potvrdzuje, že skutočné umenie je čoraz väčšmi vytláčané na okraj spoločnosti zábavným priemyslom a schematickou propagandou.

Ilustrační foto: pixabay

VÁCLAV FRANC AUKCE

Aukční síň byla naplněná po okraj. Až k prasknutí. Většina přítomných ozdobených francouzskými holemi se dívala na pódium jako na oltář chrámu páně v poslední naději.

Konečně vystoupil na pódium v černém obleku s černým motýlkem pod krkem licitátor. “Předmětem dnešní aukce je přednostní termín operace kyčelního kloubu na příští pondělí v 8:00 hodin u profesora Svobody. Základní cena je deset tisíc korun!”

Nestačil ani dořít a v sále to zašumělo, les rukou s čísly se zvedl!

Pán na pojiždném křesle, nápadně podobný Josefu Švejkovi, vezený staříčkou ženou, zvolal: “Jedenáct!”

“Takže jedenáct popr...”

“Dvanáct...”

“Patnáct....”

“Padesát...,” zvedla se mladší žena a ohlédla se po sále. Lidé na chvíli strnuli, ale jen na okamžik.

“Padesát jedna...”

“Padesát dva...”

Licítace pokračovala. Ale ona mladší žena opět kontrovala: “Sto tisíc!”

“Sto tisíc poprvé, sto tisíc ...” předsedající aukce mluvil klidně jako stroj.

Les rukou poklesl. Ale přece jenom se sem tam nějaká objevila.

“Sto jedna tisíc,” vykřikl v jakési předsmrtné křeči pán na vozíku, “tak nebudu žrát, hlavně když budu chodit!”

“Sto dva tisíc ...”

“Sto tři ...”

Ona mladá žena zakontrovala: “Milión!”

Ticho, že by nebylo slyšet spadnout špendlík.

“Milión?” ujistil se licitátor.

“Milión!” jistým hlasem zvolala mladá žena.

Zvedla mobil a na celý sál pronesla: “Tak, pejsánku, tu aukci jsem vyhrála, jaká je tvoje Pusinka?” A na vysvětlenou dodala před celým auditoriem: “Pejsánek mi dal dvacet miliónů, abych to měla brzy za sebou a mohli jsme se vrátit na Seychely!” Usmála se do sálu.

“Milión poprvé, milión podruhé.”

Starý muž na vozíku zkolaboval. Žena za vozíkem mu začala poskytovat umělé dýchání. Přednostní výjezd rychle se bude dražit až zítra.

Galerie Klatovy Klenová, PF 2025 - Obraz: Matěj Hrbek, Kopeček, repro Oto Palán, ze sbírky GKK

PŘEČETLI JSME PŘES RAMENO

Svatý Bohumil Hrabal?

Přednášku na téma „Duchovní rozměr myšlení a díla Bohumila Hrabala ve světle nedávno objevených nahrávek z libické fary“ proslavil teolog a religionista prof. Pavel Hošek z Evangelické teologické fakulty Univerzity Karlovy na Filozofické fakultě UK v Kruhu přátel českého jazyka.

Pět magnetofonových kazet a jedenáct zápisů v kronice evangelické fary v Libici nad Cidlinou zachycuje náboženské úvahy a výpovědi Bohumila Hrabala z 80. let minulého století.

Náboženský základ katolické spirituality získal Hrabal na hodinách katechismu a od babičky Kateřiny, dle jeho výpovědi nejdůležitější osoby jeho dětství. Nejen mě, ale myslím, že i skutečné znalce Hrabalova díla překvapila informace, že nejzmiňovanější osobou v Hrabalově díle je Ježíš Kristus. A nejde jen o brání jména Božího nadarmo. Hrabal často mluvil o Ježíši Kristu a měl jej v úctě coby přítele prostých a bídnych lidí. O sobě pak mluvil jako o „malém Kristu“, který se dobrovolně přiklonil k lidem na dně.

Také příběh o obrácení Pavla z Tarsu (viz např. Obsluhoval jsem anglického krále) se Hrabala hluboce osobně dotýkal, takže často zmiňuje

a vztahuje na sebe jeho osudový pád z koně na cestě do Damašku. I to můžeme slyšet na nově objevených nahrávkách z evangelické fary v Libici nad Cidlinou.

Hrabal v tomto světle chápal vlastní úraz (hlavy), který utrpěl na brigádě v kladenských ocelárnách. Podle svých slov spadl z koně svých hloupostí a vylomenin. Manuální práce v kladenských ocelárnách měla snad původně vylepšit jeho kádrový profil (maloměstský původ). Potom se ale zcela vzdává všech životních šancí, které se mu coby absolventu právnické fakulty otevíraly.

Po roce 1948 neměl zájem o kariéru ve státním aparátu. Hrabal tak zůstává raději u manuální práce ve sběrných surovinách ve Spálené ul., později pracuje jako kulisák v divadle a své právnické vzdělání nikdy prakticky nevyužije k získání adekvátního zaměstnání. Sám mnohokrát vysvětloval, že se cítí dobře mezi obyčejnými lidmi, že je tak jaksi blížek podstatným otázkám lidské existence.

Boží člověk Hrabal reálně vnímal, že právě prostý život v sounáležitosti s druhými a celým vesmírem je tím pravým bohatstvím a láska k bliž-

ním tvůrčí mocí, a že každá jiná moc je člověku jen dočasně propůjčena a každé jiné bohatství je člověku brání projít do Božího království.

Sám Hrabal v Libici nad Cidlinou na otázku, v co věří, říká: „Věřím v účinnou lásku k bližnímu a v to, že člověk je kosmotvorný.“ Abychom neredukovali Hrabalův světový názor jen na křesťanství. Kromě křesťanství byl náš autor inspirován rovněž platonismem (erótem), buddhismem (soucit) a taoismem (jednotou protikladů). Zásadní vliv (Hošek hovoří o iniciaci) na Hrabala mělo také Schopenhauerovo dílo „Svět jako vůle a představa“.

Některé Hrabalovy výpovědi se mohou zdát ovšem blasfemické. Často například mluví o pivu a jeho konzumaci jako o přijímání svátosti oltářní, o hospodské pospolitosti jako o dění ve svatyni či přímo v nebeské hierarchii. Což ale Ježíš chodil jen do synagogy, nepobýval i s celníky a publikány, nesedal s bezbožníky, nestýkal se s lehkými ženštinami?

Michal Kotrba
Český zápas 49/2024,
kráceno